

В. М. Голуб, Н. П. Голуб

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Умань
2018

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ПАВЛА ТИЧІНИ

В. М. Голуб, Н. П. Голуб

ОСНОВИ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Навчальний посібник для студентів факультетів
початкової та дошкільної освіти

Умань
Візаві
2018

УДК 502(075.8)

Г 62

*Рекомендовано до друку вченою радою факультету початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
(протокол № 1 від 25 квітня 2018 р.)*

Рецензенти:

Д. В. Дубина, доктор біологічних наук, професор (Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України);

Г. І. Денисик, доктор географічних наук, професор (Вінницький державний педагогічний університет імені М. М. Коцюбинського);

С. Г. Половко, доктор геолого-мінералогічних наук (Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини).

Г 62 Голуб В. М. Основи природознавства : навч. посібник для студентів факультетів початкової та дошкільної освіти вищих навчальних закладів / В. М. Голуб, Н. П. Голуб ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. – 2-ге вид., перероб. та доп. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2018. – 453 с.

У навчальному посібнику розглядаються питання будови географічної оболонки, її диференціації на геосфери, особливості будови тваринних і рослинних організмів, їх класифікація, поширення у географічній оболонці.

Значна увага приділяється охороні живої та неживої природи, раціональному використанню природних ресурсів.

Посібник рекомендований студентам факультетів початкової та дошкільної освіти вищих навчальних закладів.

© В. М. Голуб, Н. П. Голуб, 2018
УДК 502(075.8)

ЗМІСТ

Передмова	5
Частина 1. Нежива природа. Землезнавство	
Вступ	8
Розділ 1. Всесвіт. Характеристика Землі як планети	10
1.1. Склад і будова Всесвіту. Галактика та місце в ній Сонячної системи.....	10
1.2. Сонячна система.....	12
1.3. Форма і розміри Землі та її рухи.....	16
1.4. Рельєф земної поверхні.....	31
1.5. Внутрішня будова Землі.....	39
1.6. Мінерали та гірські породи.....	57
Розділ 2. Диференціація географічної оболонки	64
2.1. Поняття про біосферу.....	68
2.2. Атмосфера.....	70
2.3. Гідросфера.....	94
2.4. Ґрунти та їх властивості.....	118
Розділ 3. План і карта	123
Частина 2. Жива природа. Тварини	
Вступ	131
Розділ 1. Підцарство Одноклітинні	133
1.1. Загальна характеристика одноклітинних тварин.....	136
1.2. Різноманітність одноклітинних тварин.....	139
Розділ 2. Підцарство Багатоклітинні	145
2.1. Тип Кишковопорожнинні.....	145
2.2. Тип Плоскі черви.....	151
2.3. Тип Круглі черви.....	157
2.4. Тип Кільчасті черви.....	163
2.5. Тип Членистоногі.....	172
2.6. Тип Молюски або М'якуни.....	198
2.7. Тип Хордові.....	207
2.7.1. Надклас Риби.....	209
2.7.2. Клас Земноводні або Амфібії.....	222
2.7.3. Клас Плазуни або Рептилії.....	231
2.7.4. Клас Птахи.....	238
2.7.5. Клас Ссавці.....	249
Частина 2. Жива природа. Рослини	

Вступ	266
Розділ 1. Будова рослинного організму. Клітини та тканини рослин	267
Розділ 2. Органи квіткової рослини	284
2.1. Корінь та його функції.....	284
2.2. Пагін. Основні елементи пагона.....	291
2.3. Стебло та його функції.....	304
2.4. Морфологія квітки.....	323
2.5. Суцвіття.....	332
2.6. Плоди.....	336
Розділ 3. Загальні відомості про розмноження рослин	343
Розділ 4. Різноманітність рослинного світу як результат еволюції. Поширення рослин на Землі	358
4.1. Віруси.....	362
4.2. Дроб'янки.....	364
4.3. Рослини.....	368
4.3.1. Водорості.....	368
4.3.2. Гриби.....	377
4.3.3. Лишайники.....	384
4.3.4. Вищі рослини.....	387
4.3.4.1. Відділ Мохоподібні.....	388
4.3.4.2. Відділ Плауноподібні.....	392
4.3.4.3. Відділ Хвощеподібні.....	395
4.3.4.4. Відділ Папоротеподібні.....	398
4.3.4.5. Відділ Голонасінні.....	400
4.3.4.6. Відділ Покритонасінні.....	412
4.3.4.6.1. Клас Дводольні.....	418
4.3.4.6.2. Клас Дводольні.....	432
4.4. Рослинні угруповання.....	437
4.5. Значення рослин у природі та житті людини.....	447